

Statsborgeren.

En Tidende for Norges Vel.

N° 12-13. { Ellevte Hefte. } 12 Januar.
1834.

Retsfærdighed, Frihed og Oplysning.

(Indsendt).

O nævn det Land med Fjeld' og store Skove
Hvor Midgards Drm opruller Tang,
Hvor Folket tyst i Frihedsdrømme sove
Men E—let raader Undergang.

Dog nævn det ei, det er forbudt at nævne,
Saa stor en Magt har E—let alt;
For Kommissioner han dig kunde stevne,
Dg Ret og Pligt hos ham ei gjalt.

Saa nævn de Maader E—let inventerte
For os at holde ret i Evang
Troe mig at dybt paa dem han mediterte
For skjult at see vor Undergang.

Det første er sin List dissimulere,
 Og simulere kun vort Hæld;
 Det andet er vor Magt at dividere
 Og dernæst holde os i — Gjæld.

Men frem for alt han demoraliserer
 Det hele Folk ved skjendig Pral;
 I Krynberi han stedse informerer,
 Og al Attraae er Immoral.

Er dette Maader hvorpaa han vil finde
 En Styrke for sin Slægtes Flok;
 Saa sværger jeg vi skal ham overvinde,
 Naar vi faa Sandhedstolke nok.

Thi før han skal vor Frihed sønderknuge
 Af Landet jage vi hans Væ.
 Ham selv skal fæle Midgards Drm opsluge;
 Paa Ekin og Been sig æde mæt.

Octbr. 1833.

Urd—.

~~~~~

(Indsendt).

Extempora.

Der var engang en Sfranglesant,
 Som E—let monne hedde;

Kuns Argelist i Sind ham randt;
 En Thde var den Lede:
 Og derfor agtet han ei Ret,
 Ei Sæder, Love, Skikke;
 Stikpenge kuns befordred' det,
 Omsonst han gjør det ikke.

Thi Penge har han just behov
 For sig og Slægten svare;
 I Gillehuus han gjerne grov,
 Naar Penge kun der vare.
 Med Statens Gods han lasser sig,
 I Gjerrighed han svirer;
 Indbilder os vor Stat er rig,
 Og viser frem Papirer.

Hvoraf vi see at Statens Pung
 Har Millioner over;
 Jeg sværger dog en Eed saa tung,
 Det er forbrændte Skover,
 Hvoraf ei Hundredeparten kan
 Inddrives nogensinde,
 Kun Bønder til den Troe saaer han
 Ei Folt som Tal har inde.

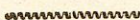
Hans største Kunst, som Fattigpeer
 Alt vise sig for Mængden,

Er ogsaa det, hvorved jeg seer
 Han holder sig i Længden;
 Thi hvo kan vide hvad han har
 I Londons, Hamborgs Banke?
 Jo nylig did vi saae, min Far
 Tre Tusinde at spanke.

Som ved Bestikkelser og Kneb
 Han fik paa sidste Thinget,
 Da største Opponent beskeed
 Sig ganske ubetinget.
 Hvad Nytte har vel E—let gjort
 For Staten i det Hele?
 Mon andet ædelt, Godt og Stort,
 End egen Kage mælet.

(Fortsættes).

Breve til min Fader.

3.

Kjære Fader!

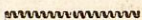
Det er nu meget længe siden jeg skrev Dem til. Imidlertid har jeg seet, at der er Flere, der have Fædre, som De skrive til paa samme Maade, som jeg, og dette har maaskee bragt Dem i Bidsfarelse. Dette er ikke sagt, fordi jeg jo vilde være betjendt at have skrevet de Breve som dette Blad har bragt Dem med samme Overskrift; men der er dog noget hvori jeg tænker anderledes. Saaledes tales der meget om fremmede Lande i eet af dem; men jeg beskæftiger mig helst med vort eget. Polen

ligger Alle paa Hjertet, ogsaa mig; men jeg troer at man lidet udretter ved at ophidse Folkene mod Rusland, saalænge Friheden i Europa staaer saa lavt. Sif vi f. Ex. vor Regjering til at erklære Rusland Krig, saa vilde det ikke blive stort andet, end at føre Russer imod Russer, og mange Mennesker vilde omkomme, og store Omkostninger vilde medgaae. De vil vist forundre Dem over denne Uttring, da Bladene almindelig ere opfyldte med Jubel over vor Frihed. Men jeg vil fortælle nogle Kjendsgjerninger: Jeg var engang i et Selskab af Studenter. Polen var Gjenstanden for den almindelige Begeistring. En af Selskabet foreslog Polens Skaal, og selve Begeistringen syntes at begeistres. Men saa yttrede En: "Lader os ønske Polen Frihed, men, i det vi tømme denne Skaal, tillige love, at vi ville samles Norges Konstitutionsdag, for at fejre den. Dersom vi ikke tør gjøre dette, saa ere vi ikke værdige at tale om det tappr Polen." Derpaa fulgte intet Svar. Begeistringen forstummede. Ingen vovede at gjøre dette Løfte. Den, der foreslog dette, syntes at blive uvillig herover; men deri gjorde han Uret; thi, deres Fremtids Vel berøede herpaa. Han havde engang gjort sig skyldig i samme Feil, men derved var han kommen i den Stilling, at han havde ikke noget mere at tabe. Det var ogsaa Sorg, som maledes sig i alles Ansigter. Da den Kongelige Kundgjørelse af 7de Mai 1828 var udkommen, vilde Studenterne aligevel høitideligholde Konstitutionsdagen. Der blev dog foreslaaet, at man skulde afstaae derfra, og en Mand, der dengang ansaaes for det

talentfuldeste Medlem af Samfundet understøttede dette Forslag, som ogsaa efter flere Afteners Debatter gik igjennem. Den Kjærlighed og Agtelse, man skyldte Kongen, var Hovedargumentet. Aftenen efterat dette var afgjort, traf jeg denne Mand, paa Komedien. Jeg havde hørt, at Kongen samme Aften vilde komme der, og spurgte ham derfor, om han vidste noget herom. "Nei! Han har vigtigere Ting at gjøre," fik jeg til Svar. "Hvilke da?" spurgte jeg. "Kundgjørelser —" svarede han med en Mine, som ikke jeg bruger, naar jeg vil udtrykke "Kjærlighed og Agtelse." — Næst efter kaldte en Statsraad her i Christiania en konstitueret Embedsmand til sig, fordi han i et Selskab havde stemt for at Konstitutionsdagen burde høitideligholdes, og sagde til ham: "De maa søge Deres Afsked, ellers maa jeg affætte Dem. Dersom det ikke blev forebragt af Andre paa høiere Sted, kunde det være, men jeg veed at der gives Saadanne, som gjøre dette; derfor tør jeg ikke andet." En ærefjær Huusjomfru vilde have vilst mere Selvstændighed, og dette var En, som Natur og Skrække havde dannet til en Mand. Det var en Statsraad, som i vigtige Anliggender skulde forestille det norske Folk for den norske Konge. Jeg kan ikke bevise dette Sidste, men jeg er saa vis paa Sandheden deraf, som om jeg havde hørt det med mine egne Øren, og Hjertet skal bløde i Brystet paa den, som kan beqvemme sig til at tilføie mig nogen Skade, fordi jeg fortæller det i et Brev til min Fader. Om jeg stod for Kongen og om Hundrede Digttere mod-

sagde mig, vilde jeg sige, at det er umulig, at en Resgjering, under hvilken Saadant hender, kan være elsket, thi Kongens Krone er en Sol, hvis Straaler have deres Oprindelse fra saadanne Sandheder. Det, som jeg har fortalt, og meget, meget lignende, som De selv vistnok enten har seet eller hørt, kan man benævne med det almindelige Navn Rusfiskhed; thi Frihed bestaaer ikke i at man aldrig hører et vilkaarligt Bud, men deri, at man aldrig adlyder et saadant. For ikke at give Anledning til Forvejling, vil jeg ikke oftere benytte denne Maade at skrive til Dem paa. Lev vel og elsk Deres.

Blandede Anmærkninger.

17.

(Fortsættelse fra forrige Nr.).

Det er godt at Vorherre ei har givet kollete Riser Horn.

I Morgenbladet Nr. 365 for forrige Aar er en Mand i Forlegenhed, fordi han ikke veed, hvad han skal gjøre med sine to Sønner, af hvilke den Ene kan meget Mathematisk og lidet Latin; men den Anden er det modsatte Tilfælde. Hvad skal han gjøre den arme Mand? ja! hvad skal han gjøre?

Han lyt graate sæg spint ihæl

Der bli' ikke ana uta hu.

18.

"Hu vesle Kari i Hallingdal,

Hu vesle Kari vor,

Saa lita som hu gaar,
 Du loffa en Kar
 Fraa Hallingdal
 Mæ Sa'l aa mæ Hest,
 Mæ solknappa Vest,
 Mæ gulstava Haar,
 Mæ Spraaatebelte paa
 Kor vil du naa?
 Thellegutten viste sit eia Besta
 Kjøbte sæg ei Drift mæ Fæ aa mæ Hesta
 Føre kjæm vesle Kari lullande loffa
 Ette kjæm Thellegutten diltande hoppa
 Paa Silkjiesokka!"

Hvorledes skal jeg benytte dette til en Anmærkning? Jo: Efter denne Vise, som synges i Sogn, synes Thellemarken i gamle Dage ogsaa at have indbefattet Hallingdal. Men hvorledes knyttte denne Anmærkning til Statsborgeren? Jo: I Hallingdal boer Gottwaldt.

19.

Morgenbladet har før brugt at opvarte Nytaarsmorgen med et Nytaarsbilsen. Jaar var der ingen saadan. Artiklen Norge var nemlig reent borte, derimod griinte jeg imøde "Sverige" med nye forunderlige Bogstaver.

"Saa sove Frankrigs Helte hen"

Men saa vendte jeg Bladet om, ligesom en Dør, for at gaae ud, og saa traf jeg gamle ærlige Hertzberg.

Seent er bedre en Aldrig

Hr. subspenderet Lensmand E. Pind!

I Folkebladet Nr. 45 f. A. har jeg yttret Misnoie over de 55 Spd. og 21 f. som Hr. Lensmanden har beregnet sig for Inddrivelsen af 50 Spd. 3 f. Statskatter, der, paa Grund af lovlige Omstændigheder, og isærdeleshed paa en ulovlig Attest, forarsagede at jeg ikke til bestemt Tid kunde afgjøre Skattebeløbet til en for Staten saad Patriot.

I bemeldte Blad Nr. 50 f. A. har vel Pind anført, endeel Data som Forsvar, men ingenlunde nogen Auctoritets Ordre for at Skatterne med saa fordoblende Omkostninger skulde inddrives; thi isaafald havde disse været vidende om den Plynder foregaaer, der mangengang beløber til mere en Statens Udgifter. Og da Statskassen i længere Tid har haft et Overskud af omtrent en 5 à 600,000 Spd. har nu saadan Fremgangsmaade været unødvendig — som jeg formoder at det blot har været til egen Interessé; og dette bør jeg troe, saasom Pinds forrige Guldmægtig, Andreas Larsen, under Vidner af Hoff og Grønvold har sagt at Pind har yttret til ham, at Forretningen skulde afholdes hos mig, fordi jeg havde indgivet en Klage over Foged Pinds fordoblede Skatter 100 Spd., Han med fordoblede Omkostninger indfordrede af mig. — Skatterne blev efter Kongl. Resolution eftergivet men de forhøiede Omkostninger bleve tabte.

I bemeldte Folkeblad har Pind heller ikke yttret nogen Liquidation hverken i Opgjørelse med ham eller Fogden Pinds Boe for med Actie Renter af 175 Spd.

Solv for 1821 og 1822, der først efter Paalæg af vedkommende Foged blev mig af denne godtgjort den 24de Octbr. 1832 efter en 10 à 11 Aars Forløb. — Havde Pind havt en lignende Fordring hos mig en 10 à 12 Aar havde han mueligens opdrevet denne Fordring til langt mere en Skattefordringen.

Hr. Pind gjør sig en Ære af at fremsætte til sit Forsvar en Sag jeg har havt og vil komme til at faae med en anden Lensmand, N. Poulsen. — Sagen har reist sig heraf:

Efter Sportelreglementet af 1788 og Lov af 13de Septbr. 1830 forekommer det mig, at blot en Lensmand skulde tilkomme for en Stevning eller Møde 36 à 48 β ., men da N. Poulsen har beregnet sig for Stevning 2 à 2½ Spd., og paa samme Tour udført en 4 à 5 Forretninger og har neppe reist 2 Mile fra sin Bopæl; — ligeledes da bemeldte Poulsen har beregnet sig 3 siger Tre Spd. for Møde i en Forretning af 26de Octbr. 1827, blot ½ Mil fra Hans Bopæl saa maa en af os have Uret. Paa bemeldte Forretning har Fogden erklæret at Beregningen er ulovlig, men Lensmand N. Poulsen er stolt nok til at paategne bemeldte Forretning at Overretternes Dom skal afgjøre det. Saaledes har da Poulsen til denne Tid stræffet mig fra at gaae Retterne igjennem, og folgelig beholdt Rovet m. m. saadant. Med deres Tilladelse, Hr. Pind, og støttende mig til ommeldte Lovsteder, formoder jeg at have, og vil have Udgang til at see Retternes Dom for en saadan Behandling; thi havde Lovgiverne af 13de Septbr. 1830 ikke indseet den ulovlige Fremfærd, havde

det været overflødig at bestemme Lensmændenes Tilkom-
mende kun til To Mark, naar de derimod have bereg-
net sig 2 à 3 Spd., — hvilke store Forskjeller!!! Ved
at fremsætte til Deres Forsvar en Dem uvedkommende
Sag som jeg har haft med en Lensmand A. Poulsen
har De givet mig Anledning til at gjøre Dem følgende
Spørgsmaale i Deres Sagførelse.

1.

Hvad Marsag har Deres Sager med Fædt
Almue? mueligens ere de af samme Surdei som den
jeg har havt og vil komme til at faae med Poul-
sen, og saaledes skal den være kostbar, da Rytet for-
tæller at den har kostet Dem en 12 à 1400 Spd., men
mueligens denne Yttring er ligesaa skjev som den Deres Hr.
Pind, om Omkostningerne i min Sag med Poulsen,
da De der har forregnet Dem $\frac{6}{7}$ Parter.

2.

Hvorledes forholder det sig med den Profes De
truer en Baard Bildberg med? jeg formoder de ere lige-
saa uefterrettelig Debitor som baade han og jeg, saasom
De ikke har afgjort mine Actie-Renter, der i Brev er
lovet, og først efter 10 à 12 Aar ere afgjorte, men deri-
mod har De efter en 10 à 12 Maaneders Forløb strag
anlagt Sag mod mig; enten det har været til Statens
eller egen Fordeel, maae Andre bedømme.

3.

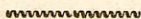
Hvorledes forholder det sig med en Mand i Tidt
der skulde Dem endeel Penge, og som Haneborg paa
Gahn indgif at betale, og hvormed de jo var fornøjet;

men strax efter afholdt Exekution hos den virkelige Debitor? Haneborg har jo godhedsfuld betalt det Hele, uden at fordre Debitor de deri beregnede Omkostninger.

Sandem i Høeland 1833.

E. Heyerdahl.

Forfatteren af de i Bladet Statsborgerens 9 Hefte Nr. 21—23, fremsatte Yttringer og! Spørgsmaale til Undertegnede, angaaende Auktionsvæsenet i Hallingdals Sørenstriverie, har, i Anledning af mit i bemeldte Blads 10 Hefte, Nr. 5 og 6, indrykkede Svar, fundet sig foranlediget til i nybmeldte Heftes Nr. 28 og 30, af 1ste Dennes, at offentliggjøre det Mere, som han anseer for Vilkaarligheder ved Auktionsforvaltningen i Hallingdal, nemlig:

- a) at Fattig-Kassen ndeluffes fra at nyde Godt af den Indtægt, den foranlediges ved at jeg beregner mig 4 pCt. af de i Auktions-Konditionerne betingede $12\frac{1}{2}$ pCt. til Auktions- og Inkasations-Sallarium;
- b) at jeg ikke har villet afholde Auktioner, med mindre jeg forud har erholdt Betaling derfor; og
- c) at jeg beregnet mig 1 Spd. 72 Sk. for Indstilling af Auktioner, uagtet jeg hverken har været paa Auktions-stædet eller har tiltraadt Reisen derhen.

Hertil svares:

ad a. At Fattigkassens tilkommende Indtægt ved Auktioner er i min Embedstid beregnet paa samme Maade som af mine Formænd i Embedet har været brugt lige

siden bemeldte Indtægt ifølge Kongelig Resolution af 12 Mai 1808 tog sin Begyndelse, altsaa nu i henved 25 Aar, og har jeg saavel i denne som i enhver anden Henseende søgt at følge mine Formænds Beregningsmaade, forsaavidt den da gjældende Lovgivning ved senere Bestemmelser ingen Forandring er undergaaet. Iøvrigt indsees, at det maa være Auktionsforvalteren, for eget Vedkommende, ligegyldigt, af hvilket Beløb Fattig-Kassens Indtægt ved Auktioner beregnes, da han derved hverken har Skade eller Fordeel.

ad b. Der har aldrig hos mig været begjært nogen Auktion som ikke er bleven afholdt fordi jeg ei forud har erholdt Betaling for samme; men da jeg fra flere Aar tilbage har Udstaaende for tilkommende Auktions- og Skifte-Sallarium samt Retsportler en for mig betydelig Sum, som den almindelige Pengetrang gjør det vanskeligt at erholde uden Søgemaal og Eksekution, — hvilke Midlers Anvendelse jeg yderst nødig ønsker at benytte, hvorpaa man ei heller skal kunde paavise et eneste Exempel i min otteaarige Embedstid som Sorensskriver i Hallingdal, — saa har jeg, for, saavidt muligt, at forebygge Forøgelse af deslige Restancer, nogle Gange været i den Nødvendighed at forestille vedkommende Auktions-Requinter, der var mig bekendte som hine og lidet villige Betalere, at det var bedst baade for dem og for mig om de afgjorde Auktions-Omkostningerne enten ved Requisitionens Indsendelse efter et af dem selv opgivet Beløb, ved bestemte Taxter paa de Ting der skulde sælges, eller paa Auktionsstedet naar Forretningen var tilendebragt,

hvorimod heller ingen har havt noget at indvende de enkelte, i det højeste, 8 à 10 Gange jeg i min Embedstid har troet at burde iagttage denne Forsigtighed. Der kunde formeentlig ogsaa saameget mindre være Grund til Anke i denne Henseende, som Reqvirenten jo er pligtig at betale Forretningen, og det derhos maa være ham uden Forskiel enten Auktions-Omkostningerne afgjøres ved Requisitionens Indgivelse eller ved Forretningens Afholdelse eller først inden 6 Uger derefter, naar det bemærkes, at det som afhændes ved Auktionere her i Distriktet, almindeligviis sælges paa 9 à 12 Maaneders Credit.

ad c. Af de i indeværende Aar berammede og tilfyste Auktioner ere, efter Reqvirenternes Forlangende, 7 blevne indstillede; for enhver af disse har jeg erholdt reglementeret Godtgjørelse for de udstedte Auktions-Plakater, men intet Videre. Skulde der forhen være erlagt noget til mig for Indstilling af Auktioner som jeg ikke rettelig tilkom at oppebære, da er dette steet mod min Villie, og ingen skal være gladere end jeg ved at see enhver saadan uvitterlig Feil rettet; imidlertid kan jeg forsikre, aldrig nogensinde enten af Annoncens Forfatter eller af nogen Anden at være bleven gjort opmærksom paa deslige Feil. Her i Distriktet foresalde saa sjelden Forretninger af anmeldte Slags, at de neppe nogensinde ville blive Gjenstand for ulovlig Sportulering. Jeg maa derhos bemærke, at Auktions-Beregninger expederes ved en af mine Kontoir-Betjente, da jeg, som de fleste i min Embedsstilling, sjelden eller aldrig er levnet Tid til selv at

overtage enhver mulig til Embedet henhørende Expedition, der fast ganske vilde overstige et Menneskes Kræfter.

Bidere finder jeg for Tiden ikke fornødent at svare paa hine Yttringer og Spørgsmaal om Auktionsforvaltningen i Hallingdal og Forfatterens øvrige ikke kjærliche Adfærd mod mig. Derimod troer jeg mig forpligtet til at burde anføre et Par Ord, som Svar paa en anden — maaskee den samme — Forfatter's Annonce indrykket i Nr. 24—27 af ovenmeldte Blad (af 24de f. M). forsaavidt angaaer det deri opfastede Spørgsmaal: om det er rigtigt eller nødvendigt, at jeg bestandig beregner Stemp-let Papir til Skiftebrevs Beskrivelse efter den Sum som Boernes opskrevne og tagerede Eiendommer beløbe til?

Indtil den nye Sportellov i Mai Maaned 1831 traadte i Kraft, blev det til Skifteaktens Beskrivelse anordnede stemp-let Papir stedse beregnet efter ethvert Boes beholdne Formue, overensstemmende med Forordningen af 25 Mai 1804 § 2; men paa Grund af Bestemmelsen i § 36 i bemeldte Sportellov: at Skiftesallarium bliver at beregne af Boets Masse eller Indtægt, uden Fradrag af Gjæld, og tilligemed de øvrige af Skiftets-Administration flydende Omkostninger forlode at udlægge, førend noget andet Krav kan gøres gjældende, gjevnsført med § 231, formeente jeg, og flere med mig, at Skifteomkostningerne, hvoriblandt det stemplede Papir til Skifteaktens Beskrivelse indbefatter, for Eftertiden skulde beregnes af Boets Indtægt uden Fradrag af Gjæld, hvilken Formening jeg imidlertid senere har forandret, da jeg er kommet til Overbeviisning om, at hiin Lovbestemmelse ei kan forstaas

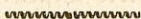

saaledes som anført, hvis Marsag Bestemmelserne i den citerte § af Forordningen 1804 i Forbindelse med vedkommende Skattelov nu fremdeles befulgtes ved det stemplede Papiers Beregning. Forøvrigt bliver formedelsst Boernes Ubetydelighed her i Distriktet Forskjellen imellem det stemplede Papiers Størrelse saare ringe, ja næsten umærkelig hvad enten man følger den ene eller den anden af omhandlede Beregningsmaader.

Hallingdals Sørenskriver-Kontoir,

26de Decbr. 1833.

Lunde.

(Indsendt).

Index

rerum vocum et personarum.

- 1) Calusius vel Lusius, med Tilnavnet Hvidbræv, Rygtmagerenes Generaldirektør og Espionernes General-Post-Expeditør, Næringsinquisitor, Tjenestefolks underfundige Bestikker, Auktor til den nye Philosophie under Navn af "Maadehold i Dyd," den pretenderede Frihedsforfecker, den modeerne Dyds *re.* Bestikkelighedens Korruptionens og Fædrenelandsbodelæggerenes alvældige Protektor, Discipel af Machiavelli, Mirabeau, Cromvel og Catilina, Maximus simulator et dissimullator omnis *cujus que rei et.*

(Fortsættes).